

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4So/23/2013
Identifikačné číslo spisu:	5012200309
Dátum vydania rozhodnutia:	12.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ida Hanzelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5012200309.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jarmily Urbancovej v právnej veci navrhovateľa L. B., bytom Y., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa -ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, v konaní o návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/108/2012 - 45 z 13. decembra 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/108/2012 - 45 zo dňa 13. decembra 2012 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom krajského súdu bolo zrušené rozhodnutia odporkyne z 02.02.2012 a 12.06.2012, ktorými rozhodla o priznaní a výške invalidného dôchodku navrhovateľa na základe preukázanej doby poistenia, do ktorej však nebola započítaná doba poistenia od 01.07.1990 do 30.09.1999, kedy bol navrhovateľ samostatne zárobkovo činnou osobou.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne :

„Podľa § 277b ods. 1 zákona v znení účinnom od 28.12.2004 pohľadávky na poistnom na nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie vzniknuté do 31.12.2002, môže Sociálna poisťovňa postúpiť podľa § 149 za odplatu tretej osobe, ktorou je právnická osoba so 100 % majetkovou účasťou štátu určená ministerstvom po dohode s ministerstvom financií; § 149 ods. 5 druhá veta sa nepoužije. Suma odplaty za postúpenie pohľadávok podľa prvej vety nemôže byť nižšia ako suma dlžného poistného a dlžných príspevkov.

Odplata za postúpenú pohľadávku je podľa § 159 písm. f) zákona príjmom Sociálnej poisťovne.

Odplaty za postúpenú pohľadávku z invalidného poistenia, odplaty za postúpenú pohľadávku zo

starobného poistenia sú v zmysle § 163 ods. 2 písm. d), resp. podľa § 162 ods. 2 písm. d) zákona jednou zo zložiek tvoriacich základný fond individuálneho poistenia, základný fond starobného poistenia Sociálnej poisťovne.

Podľa § 149 ods. 9 písm. a) zákona, od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu táto pohľadávka prestáva byť pohľadávkou Sociálnej poisťovne a súčasne zaniká povinnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby uvedenej v odseku 6 splniť záväzkov voči Sociálnej poisťovni v rozsahu postúpenej pohľadávky.

Úhrada odplaty za postúpenie pohľadávky na poistnom na dôchodkové zabezpečenie, uvedenej v § 277b ods. 1 zákona, má za následok, že dlžné poistné na dôchodkové zabezpečenie sa považuje za zaplatené dňom úhrady tejto odplaty.

Zo spisu odporkyne nevyplýva, či a kedy bola na účet Sociálnej poisťovne zaplatená odplata za postúpenú pohľadávku na dlžnom poistnom za obdobie od 1. septembra 1995 do 30. novembra 1995 a od 1. januára 1996 do 30. septembra 1999, v akej výške, a teda či a ktorým dňom došlo k zaplateniu dlžného poistného v rozsahu zakladajúcom nárok na invalidný dôchodok. Táto okolnosť má podstatný význam pre posúdenie nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok z dôvodu nároku ku dňu vzniku invalidity, resp. od neskoršieho dátumu. Vzhľadom na uvedené krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, skutkový stav nevychádza z údajov uvedených v administratívnom spise, a preto podľa § 250j ods. 2 písm. a), b) O.s.p. zrušil napadnuté rozhodnutie odporkyne zo dňa 2. februára 2012 v spojení s rozhodnutím odporkyne zo dňa 12. júna 2012.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne zistiť, či a ktorým dňom zo strany spoločnosti BA One, s. r. o., Lermontovova 18, Bratislava došlo k úhrade odplaty za postúpenú pohľadávku na účet odporkyne v Štátnej pokladnici, a teda či došlo k prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou, či postúpenie pohľadávky bolo navrhovateľovi oznámené a v prípade, pokiaľ navrhovateľ v neskoršom období doplatil poistné za doteraz nezhodnotenú dobu rozhodného obdobia tak, ako to navrhovateľ namietal, opätovne posúdi nárok navrhovateľa na invalidný dôchodok nielen ku dňu vzniku invalidity, ale aj od neskoršieho dátumu.

Pokiaľ odporkyňa dostala za postúpenie pohľadávky zaplatené, niet dôvodu, pokiaľ k zaplateniu dlžného poistného v rozsahu zakladajúcom nárok na invalidný dôchodok došlo, aby následne odporkyňa nezhodnotila uvedenú dobu rozhodného obdobia tak, ako to navrhovateľ namietal. Pokiaľ odporkyňa pri postúpení pohľadávky postupovala v rozpore s ust. § 277b Zákona o sociálnom poistení a pohľadávku postúpila tretej osobe, ktorou nebola právnická osoba so 100 % majetkovou účasťou štátu určená ministerstvom po dohode s ministerstvom financií, postupovala v rozpore so Zákonom o sociálnom poistení. Podľa § 149 ods. 1 zákona totiž pohľadávku okrem pohľadávky na poistnom na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie pred rokom 1994 vrátane penále, ktoré súvisí s týmto poistným a okrem pohľadávky na dávkach môže Sociálna poisťovňa za podmienok ustanovených týmto zákonom postúpiť tretej osobe, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa názoru súdu tieto podmienky sú určené a konkretizované práve v ust. § 277b zákona o sociálnom poistení, z ktorého dôvodu sa s postupom odporkyne nemohol stotožniť.“

Proti rozsudku krajského súdu podala odporkyňa odvolanie, v ktorom o.i. dôvodila tým, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci vzhľadom na nasledovné dôvody:

„V období od 1. septembra 1995 do 30. novembra 1995 a 1. januára 1996 do 30. septembra 1999 poistné na dôchodkové zabezpečenie navrhovateľ neuhradil.

Neuhradená suma bola postúpená tretej osobe, a to spoločnosti BA One, s. r. o., Lermontova 18, Bratislava, na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok č. 3 zo dňa 29. júla 2008 (uvedená zmluva je aj súčasťou dávkového spisu) podľa § 149 ods. 1 až 11 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. a § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Právny názor krajského súdu, že úhrada odplaty za postúpenie pohľadávky na poistnom na dôchodkové zabezpečenie sa považuje za uhradenie dlžného poistného, je podľa odporkyne nesprávny.

Podľa ustanovenia § 149 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. pohľadávku okrem pohľadávky na poistnom na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie pred rokom 1994 vrátane penále, ktoré súvisí s týmto poistným, a okrem pohľadávky na dávkach môže Sociálna poisťovňa za podmienok ustanovených týmto zákonom postúpiť tretej osobe, ak tento zákon neustanovuje inak.

Z citovaného negatívneho vymedzenia podmienok, za ktorých splnenia je odporkyňa oprávnená postúpiť pohľadávku, vyplýva, že pohľadávku na poistnom na dôchodkové poistenie po roku 1994 je možné postúpiť tretej osobe. Uvedená tretia osoba nemusí mať 100 % majetkovú účasť štátu. Inak ustanovuje zákon Č. 461/2003 Z. z. v ustanovení § 277b, avšak uvedené ustanovenie sa nevzťahuje na pohľadávku navrhovateľa.

Podľa ustanovenia § 149 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. právo nakladať s postúpenou pohľadávkou prechádza na tretiu osobu uzatvorením zmluvy a uhradením odplaty za postúpenú pohľadávku na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

Podľa ustanovenia § 149 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu táto pohľadávka prestáva byť pohľadávkou Sociálnej poisťovne a súčasne zaniká

povinnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby uvedenej v odseku 6 splniť záväzok voči Sociálnej poisťovni v rozsahu postúpenej pohľadávky,

oprávnenie Sociálnej poisťovne nakladať s postúpenou pohľadávkou.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že postúpením pohľadávky a uhradením odplaty za postúpenú pohľadávku zanikla povinnosť navrhovateľa zaplatiť poistné za uvedené obdobie, pretože podľa § 149 ods. 9 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu táto pohľadávka prestáva byť pohľadávkou Sociálnej poisťovne a súčasne zaniká povinnosť fyzickej osoby splniť záväzok voči Sociálnej poisťovni v rozsahu postúpenej pohľadávky.

Žiadny právny predpis neumožňuje hodnotiť obdobie dôchodkového poistenia z dôvodu, že pohľadávka na poistnom bola postúpená tretej osobe.

Úhradu odplaty za postúpenú pohľadávku alebo splnenie záväzku, ktorý vznikol postúpením pohľadávky na poistnom tretej osobe, nie je možné považovať za zaplatenie poistného na dôchodkové zabezpečenie.

Dodatočné zaplatenie pohľadávky navrhovateľa tretej osobe, t. j. spoločnosti BA One, s. r.o., nie je teda možné považovať za splnenie podmienky zaplatenia poistného, pre výber ktorého je zákonom určená Sociálna poisťovňa. Preto ani nie je možné túto dobu považovať za obdobie dôchodkového poistenia.

Z vyššie uvedeného súčasne vyplýva, že k hodnoteniu obdobia samostatnej zárobkovej činnosti, za ktoré nebolo uhradené poistné, je potrebné rozlišovať dva samostatné záväzkovoprávne vzťahy.

V rámci prvého záväzkovoprávneho vzťahu mal navrhovateľ poistnú povinnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba voči odporkyni. Z dôvodu, že si túto povinnosť dobrovoľne nesplnil, odporkyňa postúpila pohľadávku na poistnom tretej osobe.

V rámci druhého záväzkovoprávneho vzťahu mal navrhovateľ povinnosť uhradiť postúpenú pohľadávku tretej osobe. Tým, že pohľadávka bola postúpená tretej osobe, zanikla povinnosť navrhovateľa zaplatiť poistné za uvedené obdobie.

Splnenie druhého zo záväzkovoprávných vzťahov nie je možné považovať za splnenie prvého záväzkovoprávneho vzťahu, t. j. za uhradenie poistného, pretože podľa § 149 ods. 9 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu táto prestáva byť pohľadávkou Sociálnej poisťovne a súčasne zaniká povinnosť fyzickej osoby splniť si záväzok voči Sociálnej poisťovni v rozsahu postúpenej pohľadávky.“

Odporkyňa pre úplnosť v konštatačnej časti odvolania uviedla, že „podľa § 72 ods. 1 vyhlášky Federálneho ministerstva práce, sociálnych vecí č. 149/19 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 123/1990 Zb. sa na činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby do 31. decembra 1995 prihlíada ako na dobu zamestnania, ak bolo zaplatené poistné za celé obdobie trvania dôchodkového zabezpečenia samostatne zárobkovo činnnej osoby. Vzhľadom na to, že za obdobie od 1. septembra 1995 do 30. novembra 1995 a od 1. januára 1996 do 30. septembra 1999 nebolo zaplatené

poistné na dôchodkové zabezpečenie, sa obdobie od 1. júla 1990 do 30. septembra 1999, kedy bol navrhovateľ povinne dôchodkovo poistený ako samostatne zárobkovo činná osoba, nepovažuje za obdobie dôchodkového zabezpečenia, preto mu toto obdobie nebolo zhodnotené na nárok na invalidný dôchodok.

Pohľadávka na dlžnom poistnom za obdobie od 1. septembra 1995 do 30. novembra 1995 a od 1. januára 1996 do 30. septembra 1999 bola na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok č. 3 uzavretej v zmysle § 149 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení od 31. júla 2008 postúpená spoločnosti BA One, s.r.o., so sídlom v Bratislave. Vymáhaná pohľadávka preto prestala byť pohľadávkou odporkyne a stala sa pohľadávkou postupcu“.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, a to v medziach podaného odvolania a dospel jednomyselne k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania v súlade s § 250j a ods. 2 OSP a rozsudok verejne vyhlásil potom, ako bolo verejné vyhlásenie rozhodnutia v súlade s § 156 ods. 3 OSP oznámené na úradnej tabuli súdu a aj na internetovej adrese www.nsud.sk.

Odvolací súd sa v zásade stotožňuje s dôvodmi rozsudku krajského súdu, z ktorých vyplýva, že ak odporkyňa po postúpení pohľadávky obdržala odplatu za postúpenú pohľadávku, (ktorá pohľadávka vznikla neuhradením predpísaného poistného poisteným - navrhovateľom v stanovených lehotách), zaplatenie úhrady za postúpenú pohľadávku na poistnom na dôchodkové poistenie má za následok, že pri posudzovaní nároku na dávku nemožno vylúčiť z doby poistenia obdobie, za ktoré bola zaplatená. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na Rozhodnutie č. 52 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky za rok 2011 publikovanej v zôšite č. 5 roč. 2011 na internetovej stránke NS SR www.nsud.sk - rozsudok NS SR z 31. júla 2009 sp. zn. 9So/178/2008. Odvolací súd v prejednávanej veci nezistil dôvod odchyliť sa od publikovaného právneho názoru, ktorý bol uplatnený aj v iných prípadoch.

Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd dôvodne požaduje, aby odporkyňa v ďalšom konaní zistila, ktorým dňom došlo zo strany BA ONE, s.r.o. k úhrade odplaty za postúpenú pohľadávku na účet SP, či bolo postúpenie pohľadávky navrhovateľovi oznámené a pokiaľ navrhovateľ pohľadávku postupníkovi uhradil, teda poistné doplatil, krajský súd dôvodne žiadal, aby odporkyňa opätovne posúdila nárok navrhovateľa na invalidný dôchodok.

Odvolací súd nezdieľa názor odporkyne, že doba samostatnej zárobkovej činnosti môže byť zhodnotená ako obdobie dôchodkového poistenia len v prípade dodatočného uhradenia dlžného poistného Sociálnej poisťovni, pričom odporkyňa sama uvádza, že vzhľadom na zánik vyššie uvedeného záväzkovoprávneho vzťahu medzi odporkyňou a navrhovateľom k úhrade dlžného poistného po postúpení pohľadávky a úhrade odplaty dôjsť nemôže. Súd nezdieľa však ani názor odporkyne o zániku záväzkovoprávneho vzťahu medzi odporkyňou a navrhovateľom, keďže o výške dlžného poistného rozhoduje poisťovňa predpísaním dlžného poistného (§ 178 ods. 1 písm. a) bod 8 zák. č. 461/2003 Z. z.) a vo vzťahu sociálna poisťovňa - poistenec (prípadne zamestnávateľ) nejde o záväzkový vzťah dlžníka a veriteľa, ale ide o vzťah verejnoprávny, založený na oprávnení sociálnej poisťovne na poistné a zákonnej povinnosti poistenca (al. zamestnávateľa) poistné platiť a odvádzať na účely stanovené zákonom.

Odvolací súd má za to, že povinnosť poistenca zaplatiť dlžné poistné, aj po postúpení pohľadávky poisťovňou, je a zostáva aj naďalej povinnosťou zaplatiť dlžné poistné, pričom poistený nemá žiadnu možnosť platiť poisťovni priamo, práve v dôsledku postúpenia pohľadávky. Postúpením pohľadávky nemohla poisťovňa založiť poistenému žiadnu inú povinnosť, než ktorá mu vznikla zo zákona, na platenie a odvod poistného, resp. na doplatenie poistného v zmysle rozhodnutia odporkyne. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. pritom nevyplyva oprávnenie poisťovne vylúčiť doby poistenia, za ktoré bolo poisteným zaplatené dlžné poistné čo aj inému subjektu (postupníkovi), na ktorý poisťovňa previedla pohľadávku na poistnom. Podľa názoru odvolacieho súdu bude vecou odporkyne, aby vyhodnotila okolnosti zaplatenia dlžného poistného tak, akoby ich poistený zaplatil (vo výške a v čase) priamo poisťovni. Samotná výška úhrady zaplatenej poisťovni postupníkom je pre posúdenie vzťahu

poist'ovne a poisteného podľa názoru odvolacieho súdu irelevantná.

Odvolací súd považuje za opodstatnený odvolací dôvod, pokiaľ odporkyňa namietala kvalifikáciu postúpenia pohľadávky podľa § 277b ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zák. č. 721/2004 Z.z., ktorý sa vzťahuje na postúpenie pohľadávok na poistnom voči zdravotníckym zariadeniam. Uvedené však nemá vplyv vzhľadom na vyššie uvedené na právne posúdenie zákonnosti preskúmaného rozhodnutia z hľadiska vzniku nároku na invalidný dôchodok a jeho výšku.

Odvolací súd navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže trovy mu v tomto konaní nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.